

Anonimizētā versija

Tulkojums

C-865/19 – 1

Lieta C-865/19

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas datums:

2019. gada 27. novembris

Iesniedzējtiesa:

Tribunal d'instance de Rennes (Francija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2019. gada 21. novembris

Prasītāja:

Caisse de Crédit Mutuel Le Mans Pontlieue

Atbildētājs:

OG

[..]

2019. gada 21. novembra SPRIEDUMS

[..]

STARP:

PRASĪTAJU:

*CAISSE DE CREDIT MUTUEL LE MANS
PONTLIEUE* [..], *LE MANS* [..]

[orig. 2. lpp.]

UN:

ATILDĒTĀJU:

OG

[..] *ST GRÉGOIRE*, [..]

ĪSS FAKTISKO APSTĀKĻU UN TIESVEDĪBAS IZKLĀSTS, LIETAS DALĪBNIKU PRASĪJUMI UN PAMATI

Atbilstoši 2008. gada 7. augusta notariālajam aktam *CAISSE DE CRÉDIT MUTUEL LE MANS PONTLIEUE* nekustamā īpašuma iegādei piešķīra OG un PF:

- aizdevumu *MODULIMMO* 80 275 EUR apmērā, kas atmaksājams 300 mēneša maksājumos ar procentu likmi 4,85 %;
- aizdevumu 13 200 EUR apmērā ar nulles likmi, kas atmaksājams 96 mēneša maksājumos.

Aizdevums ar nulles likmi tika atmaksāts 2016. gada jūlijā.

Tā kā netika apmaksāti vairāki maksājumi, 2018. gada 26. aprīlī ierakstītā vēstulē ar paziņojumu par saņemšanu *CAISSE DE CRÉDIT MUTUEL LE MANS PONTLIEUE* paziņoja, ka ir beidzies termiņš aizdevuma atmaksai un lūdza samaksāt summu 78 080 EUR apmērā.

Brīdinājums par piespiedu pārdošanu parāda neatmaksas gadījumā viņiem tika izsniegts [tiesu izpildītāja] birojā 2018. gada 11. maijā .

Ar 2018. gada 11. jūnija prasības pieteikumu, ko *Tribunal d'instance de Rennes* [Rennas pirmās instances tiesa, Francija] saņēma 2018. gada 13. jūnijā, *CAISSE DE CRÉDIT MUTUEL LE MANS PONTLIEUE* lūdza vērst piedziņu uz OG atalgojumu, lai atgūtu parādu 78 602,57 EUR apmērā.

Šāds pat prasības pieteikums tika iesniegts attiecībā pret PF.

Lietā tiesas sēde sākotnēji tika plānota 2018. gada 11. oktobrī, bet vēlāk tika pārlikta uz 2018. gada 20. decembri, lai kreditoram ļautu sniegt apsvērumus par iespējamu divu gadu noilguma periodu, piemērojamo procentu likmi un pieprasīto pamatsummu.

Tad lietas izskatīšana tika pārlikta uz 2019. gada 28. februāri, lai kreditoram ļautu sniegt savus apsvērumus par iespējamu kļūdu aizdevuma līgumā un aizdevuma piedāvājumā norādītajā kopējā procentu likmē.

2018. gada 24. decembra dokumentā tiesa norādīja lietas dalībniekiem, ka kopējā procentu likme, kas ir proporcionāla aizdevuma summai 80 275 EUR apmērā, ar kuru ir saistīti izdevumi 583 EUR apmērā un kas ir atmaksājama 96 ikmēneša maksājumos, katrs no kuriem ir 384,90 EUR un pēc kuriem ir jāveic 204 ikmēneša maksājumi – katrs 527,55 EUR apmērā, jānomaksā obligātā apdrošināšana 22,76 EUR/mēnesī, kas nav iekļauta maksājumos un kas ir aprēķināta atbilstoši 2002. gada 10. jūnija Dekrētā Nr. 2002-98 un tā pielikumā noteiktajai korekcijas metodei, kura attiecas uz visiem aizdevumiem, ir

5,364511 %, kuru noapaļojot līdz trim cipariem aiz komata, iegūst 5,365 %, nevis 5,363 %, kā norādīts aizdevuma piedāvājumā.

[..] [likmes aprēķina formula]

Tā norādīja, ka neapšaubāmi ir pamatoti uzdot jautājumu Tiesai par to, vai tad, ja kopējā procentu likme ir 5,364511 %, aizdevēja paziņotā likme 5,363 % varētu tikt uzskatīta par precīzu, neapšaubāmi ir pamatota **[oriģ. 3. lpp.]**, jo noteikums kopējās procentu likmes (kura kopš 2016. gada 1. oktobra ir gada procentu likme) noapaļošanai ietilpst Kopienas tiesībās.

[..] [tiesvedība valsts tiesā]

Procesuālajos rakstos [..] *CAISSE DE CREDIT MUTUEL LE MANS PONTLIEUE*
[..] prasījumi ir šādi:

- noraidīt visus OG un PF pieteikumus, pamatus un prasījumus;
- atzīt par pieņemamu un pamatotu tās pieteikumu vērst piedziņu uz OG un PF atalgojumiem;
- nospriest, ka attiecībā uz tās prasību samaksāt parādu nav iestājies noilgums;
- konstatēt, ka šī prasība ir pamats izdot izpildrakstu;
- nospriest, ka līgumiskā procentu likme nav jāsamazina;
- uzdot vērst piedziņu pret OG un PF atalgojumiem, lai segtu viņu parādu, kura provizoriskais apmērs 2018. gada 11. jūnijā ir 78 663,46 EUR;

[..]

CAISSE DE CRÉDIT MUTUEL LE MANS PONTLIEUE iebilst pret atbildētāju lūgumu uzdot jautājumu prejudiciāla nolēmuma sniegšanai. Proti, tā uzskata, ka piemērojamais noteikums ir skaidrs, tostarp ņemot vērā *cour de cassation* [Kasācijas tiesas] judikatūru, kurā aizņēmējam ir liegts atsaukties uz kļūdu gada procentu likmes aprēķinā, ja tā neattiecas uz pirmo ciparu aiz komata.

Turklāt tā uzskata, ka piecu gadu noilguma iestāšanās dēļ OG un PF vairs nav tiesību norādīt, ka gada procentu likme nav spēkā, jo attiecīgais akts esot ticis izpildīts 2008. gada 7. augustā.

Pēc būtības tā uzskata, ka aizņēmējiem, kas nenorāda pamatojumu aizdevuma piedāvājuma nesalīdzināšanai, nav nodarīti zaudējumi.

Turklāt tā norāda, ka tās aprēķinos, kas balstīti uz gada procentu likmi, kas dalīta ar 12 atbilstoši noteikumam par vienādo mēnesi, kas ir pilnīgi atzīts tiesiskajā regulējumā un judikatūrā, nav pieļauta nekāda kļūda, jo atbildētāju pārņemtā, tiesas piemērotā aprēķina metode neesot piemērojama.

Tāpat tā uzskata, ka attiecībā uz tās prasības celšanu nav iestājies noilgums, ka tā ir pilnīgi pamatota apmēra ziņā, un iebilst pret lūgumu piešķirt pagarinājuma periodu. [oriģ. 4. lpp.]

Procesuālajos rakstos ietvertie OG [...] prasījumi, kas attiecas arī uz PF [...], ir šādi:

pirms tālākas lietas izspriešanas

– iesniegt Eiropas Savienības Tiesai prejudiciālu jautājumu par 1998. gada 16. februāra Direktīvas 98/7 interpretāciju saistībā ar Francijas tiesībām;

pēc būtības

- atzīt, ka noteikums par attiecīgā aizdevuma procentiem nav spēkā;
- galvenokārt, liegt *CAISSE DE CRÉDIT MUTUEL LE MANS PONTLIEUE* tiesības uz procentiem un izdevumu segšanu un noteikt, ka tās prasījuma summa ir 33 179,98 EUR;
- pakārtoti, aizstāt līgumisko procentu likmi ar likumisko procentu likmi un uzdot kompensēt starpību ar atlikušo parāda pamatsummu un likumiskos procentus, kā arī kompensēt starpību starp jau samaksātajiem procentiem ar līgumisko likmi un procentiem ar likumisko likmi, kas piemērojama ar atpakaļejošu spēku;
- katrā ziņā piešķirt viņiem ilgākus termiņus, noteikt, ka parāda summas nerada procentus piešķirtajā laikposmā;

[..]

Tā apgalvo, ka piecu gadu noilguma termiņš sākās dienā, kad viņi uzzināja par faktu, kas ļauj celt prasību, vai arī tad, kad tiesa šo pamatu izvirzīja pēc savas ierosmes. Tā piebilst, ka gada procentu likmes norādīšana līgumā ir būtiska, kā to ir atgādinājusi Tiesa, un precizē, ka šī likme pēc būtības ir noteicošs patērētāja piekrišanas elements.

LĒMUMA MOTĪVU DAĻA

PAR KLŪDU, NOSAKOT GADA PROCENTU LIKMI

1. Par pamata noilgumu

Saskaņā ar *code de procédure civile* [Civilprocesa kodeksa] 122. pantu iebilde par nepieņemamību ir jebkurš pamats, kurš ir vērsts uz to, lai pretējās puses prasījums, to neizvērtējot pēc būtības, tiktu atzīts par nepieņemamu tiesību celt prasību neesamības dēļ, piemēram attiecīgā statusa neesamības dēļ, interešu

neesamības dēļ, noilguma iestāšanās dēļ, iepriekš noteikta termiņa dēļ vai *res judicata* dēļ.

Šajā lietā, tā kā attiecīgais kredītlīgums tika noslēgts 2008. gada 7. augustā, banka uzskata, ka aizņēmēju izvirzītais pamats par kļūdu attiecībā uz gada procentu likmi ir nepieņemams. **[oriģ. 5. lpp.]**

Pirmkārt, ir jānorāda, ka šo pamatu izvirzīja tiesa, kura nekādā gadījumā nav pielīdzināma lietas dalībniekam. Proti, šāds noilgums var iestāties tikai attiecībā uz prasības celšanu tiesā un pretprasību, kas celta, atbildot uz minēto prasību. Tātad noilgums attiecas tikai uz strīda pusēm, nevis uz tiesnesi. Pēc savas ierosmes izvirzot tiesību pamatu, tiesa uzņemas iniciatīvu nodrošināt likuma ievērošanu, un tātad nerīkojas kā lietas dalībnieks un neiesniedz nekādu pieteikumu. Tās pamats tātad nevar tikt atzīts par “nepieņemamu”.

Turklāt, runājot par iebildumā norādīto noilguma sākumpunktu, tiesa nav vienādā stāvoklī ar aizņēmēju, kurš, pieņemot, ka viņš būtu pietiekami informēts par patērētāju tiesību līkločiem, kopš līguma parakstīšanas varētu konstatēt šajā jomā piemērojamo tiesību normu neievērošanu un kurš, ļaudams tecēt noilguma termiņam, tad būtu pieļāvis nolaidību. Proti, ir acīmredzams, ka tiesnesis uzzina par līgumu tikai tiesvedības laikā, un tādēļ apgalvotā noilguma termiņa sākumpunkts, agrākais, var būt brīdis, kad lieta tiek reģistrēta tiesā.

Turklāt likumdevējs pamata izvirzīšanai pēc savas ierosmes nav noteicis nekādu termiņu. [...] [likumdošanas vēsture]

Visbeidzot, ņemot vērā Eiropas Savienības Tiesas judikatūru, nepieciešamībai izlīdzināt “*pastāvošo nevienlīdzību starp patērētāju un pārdevēju vai piegādātāju ar valsts tiesas, kura izskata šādus strīdus, aktīvu iejaukšanos, proti, no to personu puses, kas pašas nav līguma slēdzējas*” (Tiesas spriedums, 2016. gada 21. aprīlis, C-377/14, *Radlinger*, 66. un 67. punkts), ir jārada situācija, kad tiesa pēc savas ierosmes izvirza pamatu par konstatētajiem pārkāpumiem, it īpaši nopietnākajiem (Tiesas spriedums, 2016. gada 16. novembris, C-42/15, *Home Crédit Slovakia*, 70. un 71. punkts), un valsts tiesībās tiesai nevar būt aizliegts to darīt pēc noteikta termiņa beigām (Tiesas spriedums, 2002. gada 21. novembris, C-473/00, *Cofidis*).

Turklāt šādi ievērojami tiek ilustrēti, ka lieta ir izskatīta taisnīgi tad, ja tiesnesis, kad uzskata to par vajadzīgu, kompensē strīda puses vājumu vai nezināšanu.

Runājot par pašām strīda pusēm, ir jāatgādina, ka pretprasības un aizstāvības pamati tāpat tiek izvirzīti pret lietas dalībniekiem. Parādnieka apgalvojumi, ja to mērķis ir vienīgi noraidīt pret viņu vērstos prasījumus, ir vienkāršs aizstāvības pamats pēc būtības Civilprocesa kodeksa 71. panta izpratnē, uz kuru neattiecas noilgums.

Tiesību uz procentiem zaudēšanas iemesli vai gada procentu likmes spēkā neesamības iemesli ietilpst aizstāvības sistēmā pēc būtības, jo tie veido pamatu,

kurš ir vērsts uz to, lai, pēc juridiska vērtējuma pēc būtības kā nepamatotu vismaz daļēji noraidītu pretējās puses prasījumu, nepievienojot pretprasība par iespējami pārmaksātās summas atmaksāšanu. **[oriģ. 6. lpp.]**

Visbeidzot, nav pierādīts, ka OG un PF, neinformēti aizņēmēji, būtu paši varējuši atklāt kļūdas gada procentu likmes, kā arī periodiskās likmes aprēķinā, kuras nav radušās tikai tādēļ, ka aizmirsts segt noteiktus izdevumus, bet gan kopējās aprēķina kļūdas dēļ.

Līdz ar to atbildētājam nevar pārmest nekādu pamata noilguma iestāšanos.

Tādēļ iesniegtā iebilde par nepieņemamību ir jānoraida.

2. Par prejudiciālo jautājumu

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 98/7/EK (1998. gada 16. februāris), ar ko groza Direktīvu 87/102/EEK par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz patēriņa kredītu, II pielikumā ir noteikta matemātiska formula, kas izmantojama, lai aprēķinātu gada procentu likmi, un franču valodas redakcijā (d) piezīme) ir precizēts:

“Aprēķina rezultātu izsaka ar precizitāti līdz vismaz vienam ciparam aiz komata. Noapaļojot līdz konkrētam ciparam aiz komata, piemēro šādu likumu[: j]a nākamais cipars aiz šī konkrētā cipara aiz komata ir lielāks nekā vai vienāds ar 5, konkrēto ciparu palielina par vienu vienību.”

Šis noteikums ticis pārņemts Direktīvā 2008/48/EK (2008. gada 23. aprīlis), ar ko atceļ Padomes Direktīvu 87/102/EEK, un nesenāk – Direktīvā 2014/17/ES (2014. gada 4. februāris) par patērētāju kredītlīgumiem saistībā ar mājokļa nekustamo īpašumu – šādā redakcijā:

“Aprēķina rezultātu izsaka ar precizitāti līdz vismaz vienam ciparam aiz komata. Ja nākamais cipars aiz komata ir lielāks vai vienāds ar 5, pirmo ciparu aiz komata noapaļo uz augšu.”

Valsts tiesībās matemātiskā formula, kas izriet no Kopienų tiesiskā regulējuma, ir pārņemta *code de la consommation* [Patērētāju kodeksa] R 314-3 ex-R 313-1 III panta pielikumā, un noapaļošanas noteikums ir atgādināts šī pielikuma d) punktā (*“Aprēķina rezultātu izsaka ar precizitāti līdz vismaz vienam ciparam aiz komata. Noapaļojot līdz konkrētam ciparam aiz komata, piemēro šādu likumu: ja nākamais cipars aiz šī konkrētā cipara aiz komata ir lielāks nekā vai vienāds ar 5, konkrēto ciparu palielina par vienu vienību”*). Līdz 2016. gada 30. septembrim iepriekš atgādinātais noapaļošanas noteikums formāli attiecās tikai uz patēriņa kredītiem, bet judikatūra to attiecināja arī uz nekustamā īpašuma kredītiem. No 2016. gada 1. oktobra ar 2016. gada 29. jūnija Dekrētu 2016-884 šī papildu attiecināšana uz nekustamā īpašuma kredītiem tika formalizēta.

Ir acīmredzams, ka divi teikumi, kas veido šī sprieduma d) piezīmi, viens otru papildina: pirmais teikums (“*Aprēķina rezultātu izsaka ar precizitāti līdz vismaz vienam ciparam aiz komata*”) nozīmē, ka ir jāmin vismaz viens cipars aiz komata: termins “cipars aiz komata” attiecas uz katru no cipariem, kas atrodas pa labi no komata, nevis uz skaitliski izteiktu vērtību; termins “precizitāte (*exactitude*)” (kuram nav pievienots īpašības vārds “matemātiska”) šajā pirmajā teikumā tāpat ir vārda “precizitāte (*precision*)” sinonīms. **[oriģ. 7. lpp.]**

Otrajā teikumā (“*Noapaļojot līdz konkrētam ciparam aiz komata, piemēro šādu likumu: ja nākamais cipars aiz šī konkrētā cipara aiz komata ir lielāks nekā vai vienāds ar 5, konkrēto ciparu palielina par vienu vienību*”) savukārt ir paredzēts noapaļošanas noteikums attiecībā uz pēdējo norādīto ciparu aiz komata (ja aizdevējs min tikai vienu, tad tas var būt pirmais cipars): šis cipars aiz komata ir jāpielāgo atbilstoši tam sekojošajam lielumam.

Šādi šo normu izprot lielākā daļa autoru, kā arī Briselē esošā Komisija, kas šo tiesību aktu ir izstrādājusi [...]. [atsauce uz doktrīnu]

Cour de cassation interpretācija atšķiras. Tā uzskata, ka panta pirmajā teikumā (“*Aprēķina rezultātu izsaka ar precizitāti līdz vismaz vienam ciparam aiz komata*”) termins “[precizitāte]” norāda uz rezultāta matemātisko precizitāti (nevis uz ciparu aiz komata skaitu) un ka cipars aiz komata attiecas uz pirmo minēto skaitliski izteikto vērtību, proti, 0,1. Tādējādi tā spriež, ka kredītligumā minētā likme ir precīza, ja starpība starp šo likmi un faktisko likmi ir “*mazāka par ciparu aiz komata, kas paredzēts code de la consommation R 313-J. pantā (tagad – R 314-3. pants)*” (Civ. 1°, 2014. gada 26. novembris, Nr. 13-23033 – Civ. 1°, 2015. gada 9. aprīlis, Nr. 14-14216). Tātad *Cour de cassation* gluži vienkārši ignorē d) piezīmes otro teikumu, sajaucot precizitāti ar matemātisko precizitāti pirmajā teikumā. Tomēr šī interpretācija var radīt konkurences traucējumus, it īpaši attiecībā uz nekustamo īpašumu kredītiem: izmantojot piemēru no iepriekš minētā 2015. gada 9. aprīļa sprieduma Nr. 14–14216, labāk ir norādīt 5,79 % likmi (pat 5,75 %, jo tā paliek noapaļota līdz 5,8 %), nevis faktisko likmi 5,837 vai 5,84 %, lai gan izdevumi un ikmēneša maksājumi patiesībā ir tādi paši. Attiecībā uz aizdevumu 500 000 EUR apmērā uz 30 gadiem potenciālā aizņēmēja izvēle dabiski būs iestāde, kas piedāvā (pazeminātu) gada procentu likmi 5,75 %, nevis tā, kura norādītā gada procentu likme ir 5,84 % (precīza), jo viņš uzskatīs, ka nenoliedzami ietaupīs (šā piemēra gadījumā aizdevuma periodā ietaupīts būtu 8 103,07 EUR).

Šajā lietā aizdevuma piedāvājumā minētā kopējā procentu likme ir 5,363 %, bet faktiskā likme 5,364511 %; tā kā starpība starp abām likmēm ir mazāka par 0,1, atbilstoši *Cour de cassation* apstiprinātajai d) piezīmes interpretācijai būtu jāapstiprina norādītā likme 5,363 %, bet pēdējais norādītais cipars aiz komata ir kļūdainš. Tomēr attiecībā uz aizdevumu 80 275 EUR apmērā uz 300 mēnešiem potenciālā aizņēmēja izvēle dabiski būs iestāde, kuras norādītā kopējā procentu likme ir 5,363 %, nevis tā, kuras norādītā kopējā procentu likme ir 5,365 %, jo viņš uzskatīs, ka ietaupīs, lai arī kāda būtu summa.

Ņemot vērā, kāda praktiskā nozīme ir d) piezīmē paredzētā noapaļošanas noteikuma interpretācijai, un attiecībā uz Kopienas tiesību aktu, kas piemērojams visiem patēriņa kredītiem, kustamajiem un nekustamajiem īpašumiem, Tiesai ir jānosaka, kā šis noteikums ir jāinterpretē.

Tomēr *Cour de cassation* atsakās konsultēties ar Tiesu [...] **[oriģ. 8. lpp.]** [...].
[atsauce uz judikatūru]

2017. gadā līdzīgās lietās *Tribunal d'instance de Limoges* [Limožas pirmās instances tiesa] divas reizes uzdeva jautājumus Tiesai par noapaļošanas noteikumu [...], bet ikreiz, kad prejudiciālais jautājums tika uzdots, aizdevēji atteicās no prasības un to neuzturēja, tā vietā izvēloties zaudēt lielas summas [...], tā vietā lai Tiesa pasludinātu spriedumu.

Līdz ar to no jauna ir jāuzdod prejudiciālais jautājums.

AR ŠĀDU PAMATOJUMU

Tribunal d'instance, lemjot pirms tālākas lietas izspriešanas,

– **NORAI DA** iebildi par nepieņemamību;

– **UZDOD** Eiropas Savienības Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

Vai tad, ja patērētāja kredīta gada procentu likme ir 5,364511 %, noteikums, kas izriet no 1998. gada 16. februāra Direktīvas 98/7/EK, 2008. gada 23. aprīļa Direktīvas 2008/48/EK un 2014. gada 4. februāra Direktīvas 2014/17/ES, saskaņā ar kuru (franču valodas redakcijā) “Aprēķina rezultāts ir izteikts ar precizitāti līdz vismaz vienam ciparam aiz komata. Ja nākamais cipars aiz komata ir lielāks vai vienāds ar 5, pirmo ciparu aiz komata noapaļo uz augšu”, ļauj noteikt, ka norādītā gada procentu likme 5,363 % ir precīza?

[..]